

CJp002

Úvod do studia jazyka a jazykovědy

<https://is.muni.cz/auth/predmet/ped/podzim2024/CJP002>

(podzim 2024)

Marek Lollok

Komunikace

- přenos informací; sdělování obsahu lidského vědomí jiným lidem
- **komunikanti**
- **komunikační kanál**
- **komunikát**

Komunikace

- verbální
- neverbální

A ----- T ----- Ad
mluvčí   posluchač
pisatel   čtenář

jazyk mluvený x jazyk psaný

Komunikace

- přenos informací; sdělování obsahu lidského vědomí jiným lidem
- **komunikanti**
- **komunikační kanál**
- **komunikát**
- **jazykový projev**
- **text**

Komunikace

- výpověď
- komunikát

Základními složkami výpovědi jsou **pojmenování**. (slova, víceslovná pojmenování, neslovní pojmenování)

morfém x morf

Vztahy syntagmatické a vztahy paradigmatické

výběr a kombinace jazykových prostředků

Konkurence prostředků na úrovni:

- obsahové (*Přijed' kdykoli/kdy chceš/kdy budeš mít čas.*)
- hláskoslovné (*mléko/mlíko; tedy/teda*)
- morfologické (*dobrý/dobrej; píšu/píši*)
- lexikální (*příjemný/fajn; auto/kára*)
- syntaktické (*Učitel vylosoval tři žáky./Učitelem byli vylosováni tři žáci.*)
- kompoziční

Národní jazyk a jeho stratifikace

„Všechny regionální, sociální a funkční podoby jaz., jež slouží příslušníkům národa k pokrytí komunikačních potřeb, a to v pohledu synchronním i diachronním /.../“ (Krčmová, Chloupek in NESČ)

historicky vzniklé útvary (existenční formy jazyka) s různou funkcí/funkcemi

Český národní jazyk a jeho stratifikace

- spisovný jazyk x nespisovný jazyk
- stratifikace:
  - a) teritoriální, b) sociální, c) funkční

Útvary národního jazyka

- relativně autonomní,
- ale ne vzájemně izolované
- jejich hranice nejsou ostré
- (míšení)

Strukturní útvary

- spisovná čeština
- dialekty; interdialekty; obecná čeština

Spisovná čeština

- prestižní útvar
- celonárodně užívaný, preferovaný v psané a oficiální komunikaci
- regulovaný; kodifikovaný
- (úzus - norma - kodifikace)
- plní funkci integrační, národně reprezentativní a kulturní

Spisovná čeština

- stylově a funkčně rozvrstvena
- prostředky hovorové - neutrální - knižní
- plní funkci integrační, národně reprezentativní a kulturní
- Spisovná čeština a jazyková kultura

Strukturní útvary

- spisovná čeština
- dialekty; interdialekty; obecná čeština

Mapa nářečí

- <http://old.ujc.avcr.cz/sys/galerie-obrazky/publikace-obalky/mapa-nareci.jpg>

Tzv. poloútvary

- formy, které nemají úplnou strukturu jazykovou (především postrádají vlastní gramatiku)
- sociolekty: slang, profesní mluva, argot

Osvojování (akvizice) českého jazyka

- jazyk mluvený x jazyk psaný
- specifika osvojování spisovné češtiny
- jazyk mateřský
- jazyk cizí/druhý

- **otázka jazykové správnosti x vhodnosti/přiměřenosti**